

A képeskönyv-nézegetési módszerek meghatározó szerepe a kisgyermek literációs nevelésében

A kora gyermekkori literációs nevelésnek hosszú távú következményei vannak mind a kisgyermek nyelvi fejlődését tekintve, mind az olvasástanulás,-elsajátítás és ennek következtében a tanulási képesség kialakulásának szempontjából is. A képeskönyv-nézegetéshez kapcsolódó szülő-gyermek interakciók különböző módszereinek feltárását a hazai, literációs nevelődéssel foglalkozó szakirodalom még nem tárta föl a tekintetben, hogy közelebb kerüljünk a sikeres olvasóvá neveléshez e kezdeti szakasz minőségi különbségeinek értelmezése szempontjából. Kutatásomban olyan, a Youtube-ra feltöltött videókat elemeztem, amelyekben felnőtt-gyermek interakciók sokszínű jellemzőit igyekeztem feltárni és értékelni az olvasóvá nevelődés, valamint Sénéchal (2006) Otthoni literációs modellje szempontjából. E folyamatban lévő, videón rögzített (22 felvétel, teljes időtartam: 77 perc), képeskönyves interakciókat vizsgáló kutatásomban számos, a nyelvi, kognitív, literációs fejlődésre ható tényezőt vizsgállok. Az interakciók közötti különbségeket meghatározza a gyermek életkora (egy hónaptól kb. a nagycsoportos/7 éves korú gyermekig jelennek meg a felvételen). Különbségek észlelhetők abban, hogyan helyezkedik el a mesélő (a felnőtt) és a gyermek egymáshoz, illetve a könyvhöz képest, látja-e a gyermek a felnőtt artikulációját, miközben az beszél hozzá, milyen összetett nyelvi interakció történik a képeskönyv-nézegetés közben, milyen a szülő-gyermek beszédmennyiségének aránya (kisebbségben a hangutánzó szavak használata, később jellemző a címkézés, megnevezik a képeken látott tárgyakat, eseményeket, nagyobbaknál összetettebb szintaktikai szerkezetű kérdések, válaszok jelennek meg), ki irányítja az interakciót (ki lapoz, ki kérdez), a szülő hogyan buzdítja beszédre a gyermekét, milyen modalitású mondatokat használnak, mennyire egyszerű vagy összetett szerkezetű a gyermekhez intézett beszéd, hogyan jelennek meg az ismétlések. Az is különbség, hogy ezen interakciók szövegileg mennyiben kapcsolódnak a könyv szövegéhez (ha van neki), a képekhez, illetve magához a gyermekhez, milyen gesztusokat használnak mesélés közben, követik-e ujjal a szöveget, jelölik-e, hol tartanak benne, vagy csak a képekre mutatnak; beszélnek-e a könyv struktúrájáról, a címről, szerzőről, tartalomjegyzékről stb.); melyek a figyelemfenntartás eszközei, van-e direkt szókincsfejlesztés, ismételtetnek-e a szülők a gyermekekkel nyelvi struktúrákat. Mindezek változatossága, a literációs (írás-olvasáshoz szorosabban kapcsolódó) és a nyelvi tudatosság fejlesztése, illetve azok mennyisége és aránya eltérő hatást gyakorol a gyermekek literációs fejlődésére és iskolai felkészültségére.

Sénéchal, Monique 2006. Testing the Home Literacy Model: Parent Involvement in Kindergarten Is Differentially Related to Grade 4 Reading Comprehension, Fluency, Spelling, and Reading for Pleasure. Scientific Studies of Reading 10. évf. 1. sz. 59—87.